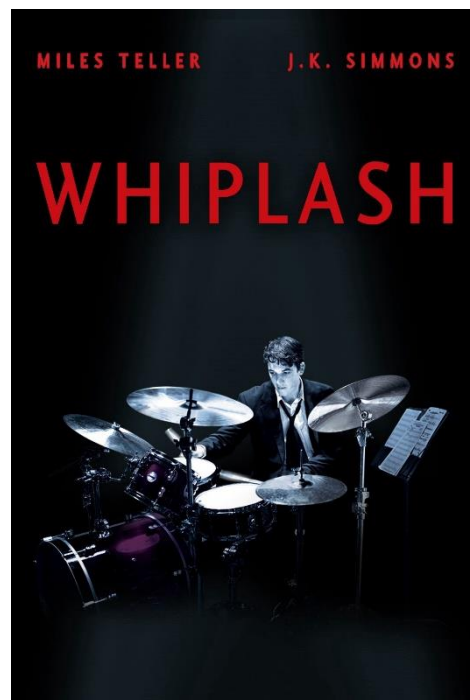

WHIPLASH

Proposta didàctica de Ramon Breu

SINOPSI-COMENTARI

La història del film ens parla d'Andrew, un jove bateria que estudia al conservatori Shaffer, l'escola de música més important de Nova York, i per tant dels Estats Units, com es diu a la pel·lícula. La seva vida canvia quan el terrible professor Fletcher el sent tocar i el convida a formar part de la seva banda de jazz. Com que es tracta d'un grup ja avançat, la pressió per ser el millor s'incrementa fins a portar Andrew al límit. L'alumne s'obsessiona per dominar les baquetes, els tambors i els platerets. La bateria es torna la seva vida, i el jazz és el motor que l'impulsa a ser com tots els grans que ha admirat des de sempre.

El punt d'inflexió del film es troba en l'anècdota que el professor Fletcher ens repeteix i que, segons ell, va convertir Charlie Parker en una llegenda del jazz: El mentor de Parker li va llançar una cadira pel cap perquè s'adonés de com havia de millorar si volia ser un músic dels grans. L'anècdota obsessiona un dels personatges centrals de la pel·lícula —l'aterridor professor que encarna J.K. Simmons— i sembla resoldre per si sola el debat sobre si el geni neix o es fa. El geni es fa a força de sang, suor i llàgrimes, sosté Fletcher. Però a costa de la humiliació i el maltractament de l'alumne? Cultura de l'esforç, és clar, però destrucció de qui no és un geni?

A *Whiplash* cal destacar molt especialment el treball de muntatge de Tom Cross, que transmet aquesta urgència per la perfecció i que aconsegueix deixar-nos sense alè durant el seu tram final.

No és possible veure aquesta pel·lícula sense sentir la vibració sonora de la música. El jazz sembla d'una altra dimensió quan els intèrprets són perfectes, com reclama sense descans Fletcher. Les trompetes, els saxos i el contrabaix adquireixen sentit quan se sumen al ritme de la bateria, que resulta l'ànima de la música, perquè li dona el marcatge rítmic que requereix. Però la música a *Whiplash* no només s'escolta, sinó que també s'observa, es contempla, i fins i tot es *mastega*. Amb una il·luminació baixa, i el desenvolupament de tota la història en interiors (sales d'assaig, estudis, auditoris, cambres), tot és fosc, menys l'instrument i el seu intèrpret. La llum emana dels cossos que produeixen sonoritat. L'edició acompanya cada cop de tambor. Hi ha una contínua comunicació entre mà, suor, baqueta, mirada, tambor, platerets, bombo, sentiment, i així en repetició indefinida, que condueix a l'excel·lència.

Chazelle aconsegueix amb *Whiplash* una conjunció perfecta entre l'amor a la música i el desenvolupament dels seus personatges. Pla a pla la pel·lícula sembla construir-se només amb acords, cops de baqueta i ressonar de les trompetes, una barreja musical que es mou entre versions de *Caravan* i *Whiplash*, jazz potent subratllat per la bateria singular. I és que la bateria és un instrument que requereix una habilitat diferent d'altres instruments, perquè cada extremitat del cos ha de funcionar de manera independent a les altres. El que fa una mà no té res a veure amb el que fan els peus i, en tots els casos, el cos s'ha d'adaptar a una celeritat que ha de ser controlada, perquè d'això depèn el desenvolupament de tots els altres instruments de la banda.

El film ens parla de la recerca de la perfecció, de l'obsessió d'aconseguir un nivell gairebé inabastable, una cosa que comparteixen els dos protagonistes, cadascú a la seva manera i per camins diferents. Cal arribar als límits de Fletcher per aconseguir aquesta excel·lència o hi ha una altra manera d'ensenyar, més raonable però també exigent? Aquest és un debat que podria plantejar-se davant del film.

FITXA DE LA PEL·LÍCULA

Títol: *Whiplash*.

Any de producció: 2014.

Director: Damien Chazelle.

Guió: Damien Chazelle.

Producció: David Lancaster, Michel Litvak i Jason Blum.

Fotografia: Sharone Meir.

Muntatge: Tom Cross.

Música: Justin Hurwitz.

País: Estats Units.

Durada: 106 minuts.

<<http://sonyclassics.com/whiplash/>>.

PANTALLA D'ACTIVITATS

1. Escribe la sinopsi de la pel·lícula.
2. Analitza els dos protagonistes del film, Andrew i el professor Fletcher, així com la seva evolució al llarg del relat.
3. Què vol dir el títol de la pel·lícula?
4. Et sembla justificat el tracte del professor Fletcher als seus alumnes perquè aconseguixin un nivell màxim de rendiment?
5. Com interpretes el fet de la pèrdua de la carpeta de Carl? Penses que realment es perd?
6. Recordem ara l'escena del sopar familiar. Què es posa de manifest en aquesta trobada familiar? Per què Andrew reacciona de manera tan irritada?
7. Per què Andrew decideix trencar amb la Nicole? Et sembla que els seus arguments són sòlids?
8. Quins sentiments t'ha produït la llarga escena en què Fletcher va provant els tres bateries de la seva banda, dient: «Ens quedarem aquí amb els bateries fins que algú toqui a temps»?
9. Per què el professor és expulsat del conservatori Shaffer? Quina intervenció té Andrew en l'expulsió?
10. En el retrobament al club de jazz entre Andrew i Fletcher, aquest diu: «No crec que la gent entengués el que feia a Shaffer. Volia que els meus alumnes s'esforcessin més enllà de les expectatives. Estaríem privant al món del proper Louis Armstrong, del proper Charlie Parker». Comenta aquestes paraules.
11. A l'escena final, Fletcher es venja d'Andrew i el deixa sense partitura. Com reacciona el jove?

LLENGUATGE I TÈCNiques AUDIOVISUALS

1. Al minut 4 observem un contrapicat sobre l'edifici del conservatori on es durà a terme bona part de l'acció de *Whiplash*. Què és un contrapicat? Quin significat té, en aquest cas?
2. La càmera en mà o steadicam s'utilitza amb freqüència al llarg del film. Consisteix en una càmera que amb els seus accessoris va subjecta a l'espatlla de l'operador mitjançant cinturons i suports lleugers per evitar vibracions. Aquesta modalitat de filmació produeix un efecte d'instabilitat, de moviment, i sovint la trobem en escenes de baralles o de carreres. Busca aquest moviment de càmera a la pel·lícula i explica què se'ns vol transmetre.
3. Andrew i el seu pare solen anar al cinema. En una ocasió, la pel·lícula que veuen és *Rififi*. Busca informació sobre aquest film clàssic i la seva influència posterior en el cinema.
4. Al minut 34, Andrew i Nicole sopen en un restaurant. La càmera ens mostra alternativament els dos joves. Com s'anomena aquest recurs fílmic? Quin sentit té?
5. El muntatge és un dels aspectes més elogiats de *Whiplash*. Sabries dir en què es nota aquest muntatge tan esplèndid al llarg del film?
6. Al minut 77 s'observa una escombrada de la càmera. En què consisteix una escombrada? Identifica altres escombrades a la pel·lícula.

Consulteu el bloc d'ajuda <<http://lenguatgecinematografic.wordpress.com>>.

LECTURA DE SUPORT

Cultura moral i educació

Acceptem sense dificultat que la relació interpersonal és un espai educatiu fonamental. No hi ha una bona educació en valors sense un vincle relacional càlid entre educadors i alumnes. També és clar que les classes de les respectives matèries curriculars són un altre espai educatiu imprescindible. El contingut i la metodologia de les classes de matemàtiques, llengua, socials, ciutadania o tutoria són excel·lents oportunitats per educar en valors. No obstant això, ens costa reconèixer que les institucions escolars en el seu conjunt també són espais d'educació en valors. Les institucions educatives, escolars i no escolars, són mitjans complexos que ens abracen i influeixen, a vegades de manera molt evident i altres de manera subtil i gairebé invisible. Tot això ho sabem, però no sabem tan bé com actuar sobre la cultura moral de les nostres institucions educatives perquè contribueixin a educar en valors el nostre alumnat.

Les institucions escolars eduquen en valors per la influència que exerceix la seva cultura moral, però què és la cultura moral? [...] La cultura moral té dues cares indissolubles: el que es fa i els valors que encarna el que es fa. Cadascuna de les múltiples i variades pràctiques educatives que trobem en els centres està constituïda per un curs d'accions i pels valors que aquest conjunt d'accions convida a viure. En conseqüència, la suma de totes les pràctiques d'un centre

educatiu constitueix la seva cultura moral: una qualitat que resulta de les activitats amb valors que es duen a terme al centre.

PUIG ROVIRA, J.M. (coord.) (2012). *Cultura moral y educación*. Barcelona. Editorial Graó, p. 7-8.

CONTRACAMP: ASPECTES DIDÀCTICS PER AL PROFESSORAT

Elements de debat i relacions que es poden establir

- L'esforç per aconseguir un objectiu.
- L'exigència en l'aprenentatge.
- Les relacions entre professor i alumne.
- La necessitat de reflexionar constantment sobre la pròpia vida i buscar l'equilibri.
- El valor artístic i emotiu de la música.
- El cinema com a element de sensibilització educativa, artística i personal.

Objectius formatius

- Ser conscient de la importància de les emocions en la formació de les persones.
- Preservar una bona salut emocional i mental en el desenvolupament de les nostres activitats.
- Valorar la transcendència de la música en la nostra cultura.
- Establir els límits davant d'una fita personal, acadèmica o professional.
- Rebutjar els comportaments a l'escola que provoquen humiliació i dolor.
- Observar els elements que conformen la complexitat del comportament de les persones que ens envolten.
- Debatre sobre els límits de l'exigència en l'aprenentatge.
- Observar la complexitat del llenguatge musical.
- Aproximar-se a l'estudi, a la crítica i l'anàlisi d'obres cinematogràfiques.